

Grootvader had het muzikale talent, vader het zakenbloed. In een kwarteeuw werd Martin Mans (46) populair bij een groot deel van orgelminnend Nederland. De publiekslieveling vindt het nog iedere dag „een feest” om te improviseren, met koren bezig te zijn en jong talent te zoeken. „Ik wil brengen wat gewone mensen aanspreekt.”

Muziek

voor gewone mensen

Achter het raam in zijn werk-kamer achter het landhuis aan de rand van Woerden trekken de weilanden, watergangen en wilgen zich uit. Op de oprit staat een Audi Quattro. Rechts over de rug die toegang tot het bezit ver-schaft, bevindt zich een boomgaard, vinkjes lopen in de zomer de schapen. Martin Mans zou de dieren niet graag missen. „Ik was dat gewend. Je lijft toch altijd een beetje een Flak-ees boertje.”

Het muzikale ‘bedrijf’ heeft de voor-malige calculator bij het bouwbe-rijf van zijn vader geen windeieren elegd. Een eigen onderneming en een kapitale woning in de Randstad. Of ik miljonair ben? De vraag ver-ast hem. Het is even stil. Na een moment breekt een heldere lach oor. „Als je het zo beziet, ja. Maar heb er wel keihard voor gewerkt. heb vaak weken van honderd uur emaakt.”

Er is nog een andere keerzijde. Kort na het gesprek wordt zijn gezin tij-dens zijn afwezigheid overvallen. Vijf ewapende mannen met bivakmut-en bedreigen en mishandelen zijn rouw en dochter en gaan er met een eldbedrag vandoor. Martin Mans is nog steeds beduusd. „In eerste instantie denk je dat het iets is wat zelf niet aangaat, zo onwezenlijk. Daarna ben je blij en dankbaar dat ze et er nog goed hebben afgebracht. Maar dan is er ook de machteloze roede dat zulk tuig achter je voor-eur durft te komen en je kind het evoel ontnemt dat ze ooit nog vei-g is achter de voordeur van je huis. Dramatisch.”

Op het matje

Martin lijkt aanvankelijk in het oetspoor van zijn vader te treden. Hij groeit op in een aannemersgezin

op Goeree Overflakkee. Ze wonen eerst in Melissant en later in Dirks-land. Het is ook de omgeving waarin Martin zijn eerste muzikale stappen zet. „Ik kom niet uit een muzikaal gezin, maar mijn opa had wel gevoel voor muziek. Hij kon geen noot le-zen, maar speelde van alles op zijn harmonium dat in de kamer stond. Altijd als ik daar kwam, wilde ik het ook proberen. Vanaf m’n vierde jaar.” Zijn ouders laten hem orgel- en pia-nolessen volgen. Als ze in Dirksland wonen, wordt hij als jochie gevraagd om de diensten van de Gerefor-meerde Gemeente van Melissant te begeleiden. „Een pijporgeltje met zes stemmetje. Ik mocht er maar vijf ge-buiken. De andere klonk te hard.” Ook in Dirksland begeleidt hij de eredienst. „In die tijd stond daar do-minee P. Blok, een muzikale man. Hij liet me tijdens de catechisatie altijd spelen. Je moest je natuurlijk altijd keurig aan de regels houden en niet afwijken van de psalmbewerkingen. Alleen na de oudejaarsdienst was het spelen van ‘Uren, dagen, maan-den, jaren’ toegestaan en met Kerst het ‘Ere zij God’ en ‘Stille nacht’. Ik hoorde een keer ‘O Holy Night’ en dacht: da’s mooi met Kerst. Toen werd ik bij de kerkenraad op het matje geroepen.”

Hij denkt met genoeg terug aan zijn tijd op het voormalige eiland. „Het leven was er erg overzichtelijk. Als je zondags een ommetje maakte,

hoorde je overal orgel spelen. Kom daar nu nog eens om.”

No-nonsense

Zijn eerste leermeester is Cees ’t Jonk, de latere dirigent en muziek-docent. Martin treft hem in het bedrijf van zijn vader als hij na de Prins Maurits-scholengemeenschap in Middelharnis in de bouwonderne-ming aan de slag gaat. „Cees werkte daar toen ook. Hij hield me voor dat ik vooral voor mijn plezier moest spelen. Alleen als ik zin had. Toen is mijn liefde voor het improviseren ontstaan.”

Via avondstudies volgt Martin bouwkundige opleidingen. Daar-naast speelt hij voor zijn plezier op kerkorgels. „Vader stimuleerde me om orgellessen te volgen, maar was daarnaast heel no-nonsense. Hij zag het niet zitten dat ik het conservato-rium zou volgen. Met muziek was in zijn ogen geen geld te verdienen.” Achteraf heeft de muzikant geen spijt van de adviezen van zijn vader. Hij reageert daarmee ook op critici die vinden dat hij ‘te populair’ speelt. „Ik ben onder de mensen gebleven en dat is me goed van pas gekomen. Ik houd van gewone mensen, probeer muziek dicht bij hen te brengen en zit geen acht uur achtereen achter het orgel.”

Zondag

In zijn tijd als bouwvakker begint het

Martin Mans:
„Uit het werk haal ik
mijn energie. Het is
mijn adem, mijn leven”

werk als dirigent. „Ik zag een advertentie in het RD, had geen opleiding maar vroeg me af waarom ik het niet eens zou proberen.” Het concert- en dirigeerwerk breidt zich uit als een olievlek. „Op een bepaald moment was ik veertig uur voor de zaak bezig en veertig uur in de muziek. Toen heb ik de stap naar de muziek gemaakt, ik was 23. Als basis had ik een overeenkomst om twintig uur per week les te geven aan de muziekschool in Sommelsdijk.”

De Gereformeerde Gemeente van Dirksland laat Martin Mans een aantal jaren later achter zich, bij zijn verhuizing naar Oude Tonge. Hij wordt er lid van de hervormde kerk. Tot op de dag van vandaag is hij aangesloten bij de Protestantse Kerk

in Nederland. Na Oude Tonge volgt Waddinxveen en sinds 1999 woont hij in Woerden.

Al die jaren begeleidt hij drie keer per maand op zondag de diensten in de Rotterdamse Breepleinkerk. Twee erediensten, één zangdienst. Mans ziet het aantal kerkbezoekers er langzaam teruglopen. „Van zo’n 300 tot 400 naar 150 tot 200 nu. De zangdiensten worden wel beter bezocht. Dan komen er wel 600 tot 700 mensen naar de kerk.” Hij wil er niet mee stoppen. „Ik zie het nog steeds een beetje als mijn taak om daar te spelen.”

Het begeleiden van de zangdienst vormt voor hem zo’n beetje de grens van zijn activiteiten op de rustdag.

„Concerten geef ik niet. In de reformatorische achterban krijg ik wel eens kritiek op het begeleiden van de zangdienst, maar ik zie dat toch ook als een vorm van evangelisatie. Het trekt erg veel publiek dat gewoonlijk niet of nauwelijks een kerk van binnen ziet. Die komen dan toch met het geestelijk lied in aanraking.”

Commercieel

Nadat hij fulltime musicus is geworden, breiden de activiteiten in hoog tempo uit met koordirecties, concertoptredens, opnames en het maken van bladmuziek. Martin Mans verwondert zich ook wel eens over de snelheid waarmee hij uitgroeit tot een merk en een bedrijf. „Zo vroeg een opnameman of ik zin had om mee te gaan naar de Martinikerk in Bolsward. Dat wil natuurlijk iedere organist en zo speelde ik daar met tussenpozen een hele dag. Hij vertelde dat hij er een cd van zou laten maken. Dat was vijftien jaar geleden nog een geweldige onderneming. Ik vertelde dat aan mijn koren. De leden waren enthousiast en tekenden direct in. Na een week had ik 900 stuks verkocht. De opnameman had er duizend laten persen en kon direct weer bijbestellen. Uiteindelijk zijn er 25.000 over de toonbank gegaan.” Hij ontkent dat hij bewust op een eigen commercieel bedrijf heeft aangestuurd. „De beslissing om me niet aan een platenmaatschappij te binden en bladmuziek in eigen beheer te uit te geven, was natuurlijk een zakelijke. Maar ik heb niets bewust gezocht. Alles is spelenderwijs gegaan.”

Wel spelen durf en doortastendheid een rol, geeft hij aan. Zo begonnen ook verschillende buitenlandse reizen, aanvankelijk gevoed door de behoefte bij voormalige emigranten naar de orgelmuziek van

Martin Mans

veleer. Naar Canada, Australië, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika. Dat ging vanzelf. „Jan Klijn, bekend aan de noten, vroeg me om mee te gaan naar Zuid-Afrika. Hij had daar via zijn bedrijf veel contacten. Ik kreeg de kans, nam het risico en ging er naartoe. Ik gebruikte dat om een netwerk op te zetten, dat kans van lagen bood op een volgende keer waarbij goede zakelijke afspraken nogelijk waren. Waar collega's misschien niet durfden, heb ik steeds meer risico's genomen en hard gevestigd. Dat geldt niet alleen voor mij, ook voor mijn familie en voor anderen die organisatorische taken voor hun rekening nemen. Ik heb websites laten maken en een eigen verzendbureau opgezet.”

Spuugzat

Zijn muzikale horizon verbreedt hij door samenwerking met anderen. Zo zijn er de laatste jaren optredens met pianist Jan Vayne en zangeres Petra Berger. In de reformatorische wereld wordt soms met argusogen gekeken naar de samenwerking met muzikanten met een andere of helemaal geen christelijke achtergrond. Mans begaapt tamelijk laconiek. „Als je erom voor kiest, ontkom je niet aan kritiek. Ik houd van heldere keuzes en bovendien komt het publiek van Vayne en van Berger op deze manier ook in aanraking met het geestelijk geloof.”

Hij stelt wel grenzen. „Ik ga niet naar theaters of zo, met elektronische orgels. Dat kan bij uitzondering een keer met de Jostiband, maar verder niet. Ik ben iemand van de kerken.”

Het overgrote deel van de Mansliefhebbers is volgens hem afkomstig uit de gereformeerde gezindte. „Bij de optredens van Vayne ligt dat rond de 75 procent, bij mijn eigen orgel-

Martin Mans (1965) is geboren in Melissant. Als zevenjarige jongen kreeg hij in die omgeving de eerste orgellessen, als twaalfjarige werd hij vaste kerkorganist in zijn geboorteplaats. In zijn jeugd jaren won hij verschillende concoursen. Naast zijn orgelstudie professionaliseerde hij zich in koordirectie.

In 1995 werd Martin Mans organist van de Breepleinkerk in Rotterdam. Hij werkte mee aan meer dan vijfhonderd cd-opnamen. Voor zijn verkoopssuccessen ontving hij één platina en twee gouden cd's. Hij geeft jaarlijks gemiddeld 250 concerten in binnen- en buitenland.

Martin Mans treedt regelmatig op voor radio en tv. Hij begeleidt en dirigeert diverse koren, vormt samen met pianist Jan Vayne het duo Klaviervirtuozen, is dirigent van het Christelijk Waddinxveens Mannenkoor De Gouwestem en mannenkoor Noord West Veluwe in Nijkerk, en leidt het mannenensemble The Martin Mans Formation. Met zangeres Petra Berger en Vayne reist hij de laatste maanden van het jaar door het land in een serie Kathedraalconcerten. Mans is dirigent van de nieuwe Vocalgroup Voice, heeft de muzikale leiding over de Martin Mans Band en maakt onderdeel uit van het organistenkwartet Il Quattro. Daarnaast schrijft hij muziek voor orgel, koor en orkest in diverse bezettingen. Vorig jaar ontving Martin Mans voor zijn muzikale en culturele verdiensten een koninklijke onderscheiding.

www.martinmans.nl

www.kathedraalconcerten.nl

www.vocalgroupvoice.nl

www.themartinmansformation.nl

concerten op wel 90 tot 100 procent. Buiten de kerken is orgelmuziek veel minder gewild.”

Hij maakt lange dagen. „Ik sta altijd 's ochtend tussen vijf en zes uur op. Ik heb niet zoveel slaap nodig. Eigenlijk ben ik een bevoorrecht mens, dat van zijn hobby zijn werk heeft gemaakt. Uit mijn werk haal ik ook mijn energie. Ik hoor wel eens van collega's dat ze het eind december spuugzat zijn, maar daar heb ik absoluut geen last van. Het werk is mijn adem, mijn leven.”

Cadillac

Ook heeft hij niets met lange vakanties. „Ik vind het ook heerlijk om in de zomer langs vakantieplaatsen te reizen, bijvoorbeeld langs de Friese

meren, om daar concerten te geven. Dan komen de mensen zo vanaf de camping luisteren. Dat is prachtig.” Voor hobby's heeft hij niet zoveel tijd. „Ik heb er ook niet zoveel. Wel ga ik graag een eindje rijden met een oldtimer met bouwjaar 1976 die ik uit de Verenigde Staten heb geïmporteerd. Een Cadillac Fleetwood. Heerlijk om daarmee te toeren.” Tot en met 2013 is hij „aardig van werk voorzien. Ik hoop dit bij gezondheid nog vele jaren te doen. Ten diepste vind ik het 'gewone' orgelconcert nog steeds het mooist. Ik geloof nog steeds in de orgelliefhebberij in de reformatorische gezindte. Maar je moet niet in een ivoren toren gaan zitten en wel brengen wat de mensen aanspreekt.”